

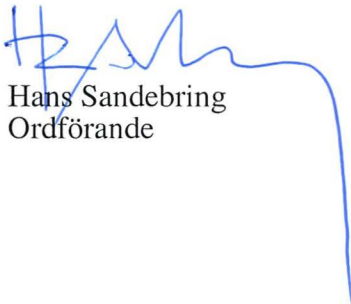
Affärspolicy för uppdragsbaserad forskning och utbildning

I samband med att Linköpings universitet (LiU) 1998 övertog ägaransvaret för Universitetsholding i Linköping AB gav universitetsstyrelsen bolaget i uppdrag att utarbeta ett förslag till s k kommersialiseringspolicy för universitetets samlade verksamhet. Bolagets förslag från den 8 oktober 1999 har remissbehandlats av universitetets fakultetsnämnder och institutioner, varefter förslaget genomgått vissa bearbetningar i syfte att lyfta fram de policybärande delarna. Policyn benämns i bilagt förslag som *Affärspolicyn*.

Under senare år har LiU anmodats att till forskningsstiftelserna SSF och Mistra redovisa vilken policy universitetet arbetar efter med avseende på bl a patentering av forskningsresultat. Enligt EU:s femte ramprogram förbinder sig parterna i de olika forskningsprojekten att vara aktiva vad gäller exploateringen av uppnådda forskningsresultat. Motsvarande förväntningar finns på de av NUTEK initierade kompetenscentrumen. Under senare år har främst Chalmers, KTH, KI och LTH fört diskussioner om hur universitet och högskolor kan uppträda med en större affärsmässighet vad gäller utnyttjandet av forskningsresultat. Till detta har den ökande andelen företagsfinansierad forskning bidragit. Föreliggande förslag skall ses mot denna samlade bakgrund. Förslaget utgår ifrån att lagreglerna beträffande det s k lärarundantaget förblir oförändrade.

Universitetsstyrelsen fastställer bifogad affärspolicy för Linköpings universitet.

Beslut i detta ärende har fattats av universitetsstyrelsen vid dess sammanträde denna dag. I beslutet har deltagit ordföranden Hans Sandebring, rektor Bertil Andersson, ledamöterna Göran Ekdahl, Lars-Erik Englund, Bernt Ericson, Inger Sivervik Carlsson, Agneta Westerdahl, Conny Öhman, Ann-Kathrine Granérus, Lennart Ljung, Lennart Nordenfelt, Marcus Agehall, Andreas Fejes och Anita Fernström. Härutöver har vidare deltagit suppleanten Emma Anderson, personalföreträdaren Folke Norstad, informationschefen Lars Holberg, universitetsdirektören Curt Karlsson och mötessekreteraren Gun Mannervik. Göran Hessling var föredragande.

Hans Sandebring
Ordförande

Göran Hessling
Chefsjurist

Affärspolicy för uppdragsbaserad forskning och utbildning

1 Syfte

Affärspolicyns syfte är att bidra till en ökad omfattning av och förståelse för behovet av affärsmässiga tillämpningar av LiUs kunskande och kompetens, såväl hos anställda som studenter. Syftet med policyn är också att i detta sammanhang uppmärksamma hanteringen av grundläggande frågor för forskningen och forskarutbildningen vid LiU, t ex rätten att publicera, att fritt kunna forska och behovet av att skydda forskningsresultat immaterialrättsligt.

Affärspolicyn skall främst ses som ett komplement till vad som i övrigt är styrande för LiUs samverkansuppgift med näringsliv och samhälle enligt 1 kap 2§ högskolelagen, och riktar sig mot universitetets institutioner och andra arbetsenheter för utbildning, forskning och uppdragsverksamhet.

Policyn omfattar inte upphandlingsfrågor och andra liknande frågor av affärsmässig betydelse, vilka regleras på annat sätt

2 Affärsmässiga tillämpningar vid LiU

De affärsmässiga tillämpningarna kan indelas i fyra huvudtyper av verksamhet:

- A) Uppdrag där LiU skall ta betalt på marknadsmässiga grunder, t ex olika typer av tjänster samt utnyttjande av utrustning (inkl fort- och vidareutbildning),
- B) Licensiering/försäljning av patent och annan immaterialrätt,
- C) Exploatering genom eget företagande, s k avknopningsföretag, där ägarna är anställda eller studerande vid LiU,
- D) Exploatering via bolag ägda av LiU genom Universitetsholding i Linköping AB.

Härtill kommer verksamheter som i övrigt ryms i de anställdas bisysslor (uppdrag, anställning eller annat engagemang som forskare eller andra LiU-anställda genomför i verksamheter utanför universitetet) samt genom de uppdrag som utförs av studenter i anslutning till uppsatsarbete och liknande.

3 Grundläggande affärsprinciper för LiUs verksamheter

- 1) All samverkan mellan LiU och omvärlden skall ha en sådan inriktning och omfattning att den bidrar till att LiUs kunskande och kompetens effektivt kommer till nytta, samtidigt som LiUs långsiktiga utveckling gynnas. LiU, dess anställda och studerande skall härvid särskilt beakta universitetets oberoende funktion och fristående ställning samt iaktta gällande föreskrifter, så att omvärldens förtroende för LiU inte skadas eller LiUs integritet sätts i fråga.
- 2) LiU skall aktivt medverka till att identifiera exploateringsbara resultat och affärsidéer hos anställda och studerande samt stimulera tillkomsten av nya.
- 3) Vid all samverkan med omvärlden som berör LiUs forskningsverksamhet är det av synnerlig vikt för LiUs och dess forskare att avtalen inte på ett otillbörligt sätt inskränker rätten till kritisk prövning, fri publicering, rätten att fritt kunna fortsätta forska inom aktuellt område samt möjligheten att fritt välja samarbetspartner.
- 4) All samverkan mellan LiU och omvärlden som medför åtagande i någon form för LiU, dess enheter eller dess anställda skall vara reglerad i skriftligt avtal. Innan ett bindande avtal har träffats, ankommer det på ansvarig för verksamheten att försäkra sig om att tillräckliga personella och andra resurser finns för genomförande och att avtalsvillkoren kan uppfyllas.
- 5) Normalt skall all verksamhet inom LiU ske så att universitetet och dess anställda får full kostnadstäckning för genomförda uppdrag och rimlig ersättning för immateriella rättigheter med beaktande av dessas marknadsmässiga värde.

4 Olika former av affärsmässig verksamhet

4.1 Uppdragsverksamhet och forskningssamverkan

Uppdragsverksamhet kan bestå av t ex utbildning, konsultinsatser, forskning och utveckling eller nyttjande av utrustning, och kan bedrivas såväl inom LiUs institutioner som inom särskilda enheter. Med uppdragsverksamhet avses främst verksamheter där LiU fakturerar kunden, och där kunden helt eller delvis har äganderätt till resultaten. Forskningssamverkan kan ske både som fakturerat uppdrag eller med bidrag från extern part i form av pengar eller t ex genom att industrianställd personal deltar i olika FoU-projekt. Allt mer av forskningssamverkan sker med utländska parter, framför allt inom olika EU-projekt. Affärspolicyn kan i tillämpliga delar beaktas vid samverkan med andra forsknings-institutioner samt i råds- eller stiftelsefinansierade projekt.

LiU-policy:

- Rätten att publicera forskningsresultat enligt internationellt vedertagen praxis får vid extern forskningsfinansiering fördröjas i högst fyra månader.

- Sekretessförbindelser gäller endast med beaktande av svensk lag, normalt under högst fem år efter avslutat projekt.

4.2 Bolag inom Universitetsholding i Linköping AB

Flertalet bolag med LiU-bakgrund bildas självständigt av LiU-anställda eller studenter. I vissa fall kan det vara aktuellt och lämpligt att ha Universitetsholding som hel- eller delägare, främst i följande situationer:

- Bolag med en strategisk och långsiktig koppling till LiU och där LiU har ett stort ansvar och vill kunna påverka verksamheten,
- ”Ideella bolag” utan vinstintresse, där LiUs medverkan via Universitetsholding är av väsentlig betydelse för verksamheten, t ex science parks och science centers,
- Kortsiktigt ägande i avknopningsföretag under uppbyggnadsskede där Universitetsholding dels kan fungera som ett ”starthus”, dels kan tillhandahålla ett varumärke som stärker bolagets image på marknaden.

Policykommentar:

För Universitetsholding gäller särskilda ägardirektiv, beslutade av universitetsstyrelsen.

4.3 Patent och annan immaterialrätt

Överlåtelse (försäljning) eller upplåtelse (licens) av patent och andra immaterialrätter skall alltid regleras i förekommande samarbets- och uppdragsavtal. Forskarpatent i Linköping AB (dotterbolag till Universitetsholding) arbetar för LiUs räkning med finansiering av patent, mönsterskydd och varumärken med kommersiell potential samt aktiv försäljning av licenser. Avtal som berör LiU-lärares eller forskarstuderandes äganderätt skall vara skriftligen godkända av dessa.

LiU-policy:

- Den som är upphovsman till resultatet är också ägare till detta. LiUs utgångspunkt vid förhandlingar om uppdrags- eller samverkansforskning är att deltagande forskare – lärare eller forskarstuderande – inte skall behöva avstå från sin äganderätt.
- Deltagande finansierande företag medges alltid en kostnadsfri nyttjanderätt att utnyttja forskningsresultat i egen FOU-verksamhet – men kommersiellt utnyttjande förutsätter särskild ersättning till såväl upphovsman som LiU.
- Deltagande finansierande företag har alltid rätt att inom viss tid förhandla om ytterligare rättigheter inklusive förvärv (optionsrätt).

4.4 Nyföretagande - avknopningsföretag

LiU-policy:

- En viktig väg att sprida LiUs kunnande och kompetens är via nyföretagande, såväl genom företag startade av LiU-anställda som av studenter. Genom sådana "avknopningsföretag" får omvärlden tillgång till LiUs kunnande i en form som är direkt anpassad för kundernas behov.
- Kortare universitetskurser avseende nyföretagande och entreprenörskap måste kunna erbjudas studenter och forskarstuderande.
- Inom LiU ordnas poänggivande kurser i entreprenörskap, men också olika mer praktiskt inriktade program särskilt inom affärsutveckling, såväl för den som avser eller just har startat företag som för äldre företagare. Sådan verksamhet måste finnas i tillräcklig omfattning och omfatta såväl entreprenörskap som exploatering och immaterialrätt.
- LiU skall aktivt verka för en samordning av verksamheter inriktade på att främja nyföretagande, särskilt avseende den regionala nivån.

4.5 Bisysslor och jäv

LiUs samverkansuppgift har tidigt kommit till uttryck genom de initiativ enskilda lärare tagit inom ramen för sin rätt till bisyssla. För tillämpningen av de lag- och avtalsreglerade bestämmelserna om bisyssla har LiU utformat särskilda regler, vilka inte närmare berörs i denna policy. Inte heller jävsbestämmelserna och dess tillämpning berörs i detta sammanhang.

LiU-policy:

- LiU är positiv till och vill uppmuntra bisysslor som utvecklar såväl den anställde som universitetet och som inte skadar den ordinarie verksamheten eller medför negativa konsekvenser för universitetets åtaganden vad avser utbildning och forskning.
- Vid alla former av bisysslor är det väsentligt att uppträda så att omvärldens förtroende för LiU inte skadas. Särskilt jävsfrågorna är viktiga att beakta. Gällande föreskrifter avseende bisysslor och jäv skall därför vara väl kända av anställda och studerande vid LiU.

Denna policy har godkänts av universitetsstyrelsen den 4 oktober 2000.